

Στη Μόρια, αλλά και σε στρατόπεδα προσφύγων στη Σουηδία και στην Αυστραλία, παρατηρείται μεταξύ των παιδιών το «Σύνδρομο παραίτησης». Παραίτηση από μια ζωή που υιώθουν να τα ξεπερνά, γιατί τους αφαίρεσε κάθε ελπίδα.

Η εννιάχρονη Αίσα, κρατά επίμονα τα μάτια της κλειστά. Δε μιλά, δε σηκώνεται, δεν τρώει. Ακόμη και όταν γύρω της ζουζουνίζει το παιδομάνι της Μόρια. Η αργή κίνηση του θώρακα δείχνει ότι αναπνέει. «Σύνδρομο παραίτησης» το ονομάζουν οι νευρολόγοι και οι ψυχίατροι, από μια ζωή που την ξεπερνά, γιατί της αφαίρεσε κάθε ελπίδα. Ούρλιαξε όταν ένας έφηβος μαχαιρώθηκε στη διπλανή σκηνή και γέμισε ο τόπος αίματα και σειρήνες. Και μετά σώπασε. Πριν είχε δει το συνομήλικό αδελφό της να σκοτώνεται από βόμβα, στο Αφγανιστάν. Εκεί όπου η ελληνική κυβέρνηση σκέφτεται να την ξαναστείλει γιατί με βάση τη ρήση του πρωθυπουργού της δεν υπάρχει πόλεμος. Είχε κάνει επώδυνα χειρουργεία στο πόδι της για να αντέξει στο βασανιστικό ταξίδι στη θάλασσα και να μην πνιγεί, πριν φτάσει στα ελληνικά παράλια με την υπόλοιπη οικογένειά της. Εκεί βάλτωσε στο κολαστήριο της Μόρια που σκότωσε και την τελευταία της ελπίδα. Τι άλλο να κάνει ένα παιδί; Ή θα ουρλιάζει συνεχώς και με κάθε τρόπο ή θα σωμαίνει εκκωφαντικά. Δώδεκα χιλιάδες παιδιά σκοτώθηκαν ή ακρωτηριάστηκαν πέρσι, σύμφωνα με τα «πιστοποιημένα» στοιχεία του ΟΗΕ, σε εμπόλεμες ζώνες.

Πριν από την Αίσα, υπήρχαν κι άλλα παιδιά. Η Ντάσσα, ο Κάρεν και η Λειλά, πάνω από διακόσιες περιπτώσεις παιδιών προσφύγων, που οι οικογένειες τους ζουν περιμένοντας άσυλο, τα τελευταία τρία χρόνια στη Σουηδία. Κι άλλα σε κέντρα κράτησης στην Αυστραλία. Κι άλλα πολύ πιο πίσω, μέσα στη φρίκη των ναζιστικών στρατοπέδων. Σαν να υιοθέτησαν ξαφνικά και απρόσμενα το μύθο της Χιονάτης, βαθιά δηλητηριασμένα από την έλλειψη προσμονής σε κάτι καλύτερο και παραιτούνται από τη ζωή μήπως ένα φιλί ελπίδας τα ξαναφέρει πίσω. Δεν μπορούν πια οι αγκαλιές της μάνας και τα γλυκά μάτια του πατέρα να τα καθησυχάσουν. Οι αγκαλιές τα σφίγγουν απεγνωσμένα και οι ματιές είναι ματαιωμένες. Κοιμούνται ωχρά, δαγκωμένα από τα γαβγίσματα ενός ταξιδιού φόβου, όσα δεν κοιμήθηκαν για πάντα στον πάτο της Μεσογείου με το απολυτήριο του Δημοτικού ραμμένο στα ρούχα τους.

Όσα δεν πατήθηκαν κατά λάθος όταν έπαιζαν με ένα χαρτόκουτο. Όσα δεν κάηκαν πριν φάνε το άθλιο φαγητό που ετοιμάζε η φωτιά τους, Έφτασαν στις ακτές της «πολιτισμένης» Ευρώπης ναυαγισμένα και τα απόθεσαν στα ελληνικά νησιά και στα κέντρα κράτησης. Κι εκεί ανέλαβε να ολοκληρώσει το ναυάγιό τους το επίσημο κράτος. Κρατώντας τα μακριά από τα σχολεία και την κανονική ζωή, για να τα επιστρέψει πάλι πίσω, απελπισμένα, στο ζόφο απ' όπου πάσχισαν να ξεφύγουν.

Τα προσφυγόπουλα κοιμούνται ωχρά, δαγκωμένα από τα γαβγίσματα ενός ταξιδιού φόβου

Μα πώς να ζήσει κανείς χωρίς ελπίδα; Η ελπίδα είναι ο φέρων οργανισμός κάθε ανθρώπινης ύπαρξης. Χωρίς αυτόν καταρρέει. Είναι ότι πρόλαβε να συγκρατήσει η Πανδώρα στο κουτί της, όταν το άνοιξε και

απελευθέρωσε στον κόσμο τα δεινά του λιμού, της αρρώστιας και της τρέλας. Το μοναδικό αντίδοτο που κάνει υποφερτή την ανθρώπινη δυστυχία.

Είναι η πεποίθηση του κάθε ανθρώπου ότι έχει τη θέληση και θα βρει τον τρόπο για να ζήσει καλύτερα και να αλλάξει τον κόσμο. Δε σημαίνει αφελή πεποίθηση αλλά μάχη με προκλήσεις και εμπόδια, με κουράγιο και προσδοκία. Ελπίδα είναι το όνειρο των ξύπνιων ανθρώπων που δεν φοβούνται το παρόν και δεν αποστρέφουν το βλέμμα από το μέλλον. Για να γεννηθεί ξανά το όνειρο της ουτοπίας μιας ανθρώπινης ζωής αντάξιας των ανθρώπων, μέσα στο σημερινό ζόφο ενός καπιταλισμού που σαπίζει, εκτός από το συγκλονιστικό συναίσθημα ότι αυτός ο κόσμος πρέπει να αλλάξει συθέμελα, πρέπει να ξαναγεννηθεί η ελπίδα στην ικανότητα των ανθρώπων να το κάνουν.

Γι αυτό η εξουσία των κυρίαρχων αστικών τάξεων της Ευρώπης φρούριο και των μαντρόσκυλων τους, επιδιώκουν να σκοτώσουν την ελπίδα των παιδιών και να ηγεμονεύσουν σε μια κοινωνία παραίτησης και αλληλοσφαγής. Ξέρουν ότι η πιο τραγική μορφή απώλειας που καθηλώνει δεν είναι καν αυτή του αισθήματος της ασφάλειας. Αλλά η απώλεια της ικανότητας να φανταστούμε πως τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά και να επιδιώξουμε να τα αλλάξουμε. Αυτό διαβάζουν πολλές φορές στα μάτια και στη συμπεριφορά των πιο εξαθλιωμένων και κατατρεγμένων από μας, τα παιδιά και γυρεύουν να δραπετεύσουν, από μια ζωή που τα ξεπερνά.

Η Αίσα, η Ντάσα, ο Κάρεν και η Λειλά πάσχουν από το «*σύνδρομο παραίτησης*» σε μια κοινωνία όπου κυριαρχεί η παραίτηση από κάθε ελπίδα. Δύο στους πέντε εφήβους στην Ελλάδα, εμφανίζουν ψυχολογικά και σωματικά συμπτώματα απέχθειας προς τη ζωή και ένας στους τέσσερις έχουν σκεφτεί αυτοκαταστροφικά. Ο καθένας από μας κι όλοι μαζί έχουμε την ευθύνη. Αν δεν αντισταθούμε. Έτσι που να μην ξανακοιμηθεί κανένα όνειρο στον κόσμο, μέσα στα μάτια και τα σώματα των παιδιών, καμιά ελπίδα πια να μην πεθάνει...

Δημοσιεύθηκε στο ΠΡΙΝ, 13.10.2019